

EUROOPA INIMÕIGUSTE KOHTU LAHENDITE LÜHIÜLEVAADE¹ 15.12.2025 – 19.12.2025

15. detsember 2025

Suurkoja lahend nr 16915/21 – väljendusvabadus

Danileț vs. Rumeenia

Artikkel 10

Asjaolud

Kaebaja oli sündmuste ajal tuntud esimese astme kohtunik. Ta oli tuntud oma aktiivse osalemise poolest demokraatia, õigusriigi ja õigussüsteemi teemalistes debattides ning omas ka üleriigilist tuntust muu hulgas oma endiste ametikohtade tõttu.

2019. aasta jaanuaris postitas ta oma Facebooki lehele, kus tal oli umbes 50 000 jälgijat, kaks sõnumit. Mõned meediakanalid tsiteerisid ja arutasid neid sõnumeid ning need tekitasid hulgaliselt kommentaare.

Nende postituste tõttu võttis Kohtuinspeksiooni Nõukogu, mis on Riikliku Kohtu- ja Õigusteenistuse Komisjoni (*Consiliul Superior al Magistraturii* – „CSM“) koosseisu kuuluv organisatsioon, juhtumi omal algatusel menetlusse, et algatada tema vastu distsiplinaarmenetlus õigussüsteemi au ja maine kahjustamise eest. Nõukogu viis läbi distsiplinaarmenetluse, mille järel edastas asja CSM-i kohtunike distsiplinaarnõukogule.

7. mail 2019 leidis CSM-i kohtunike distsiplinaarnõukogu, et oma esimeses 9. jaanuaril 2019 postitatud sõnumis oli kaebaja – ühemõtteliselt ja tuhandete lugejate meelest – seadnud kahtluse alla riigiasutuste usaldusväärsuse, vihjates, et neid kontrollivad poliitikud, ja pakkudes võimaliku lahendusena välja armee sekkumise põhiseadusliku demokraatia säilitamiseks. Mis puutub teise, 10. jaanuaril 2019 postitatud sõnumisse, mis sisaldas hüperlinki prokuröri ja kaebaja vahel tehtud intervjuule koos kaebaja kommentaariga, siis leidis distsiplinaarnõukogu, et tema kasutatud keel, nimelt väljend „*sânge în instalație*“ („[omama] verd soontes“), oli ületanud sündsuse piiri ja olnud kohtunikule vääritud.

Distsiplinaarnõukogu leidis, et kaebaja ei olnud nende sõnumite postitusega oma Facebooki lehele käitunud kooskõlas eetikanõuetega ja on seetõttu toime pannud otsese tahtluseta distsiplinaarsüüteo, millel on olnud mõju avalikkuse usaldusele kohtute vastu ja austusele nende vastu ning õigussüsteemi kuvandile vastavalt seaduse nr 303/2004, mis käsitleb kohtunike ja prokuröride tegevust reguleerivaid eeskirju, artikli 99 punktile a. Distsiplinaarnõukogu käskis tema palka kaheks kuuks 5% võrra vähendada vastavalt seaduse nr 303/2004 artikli 100 punktile b.

Kaebaja proovis distsiplinaarnõukogu otsust vaidlustada, kuid edutult - kassatsioonikohus kinnitas need järeldused 18. mail 2020.

20. veebruaril 2024 langetatud otsuses otsustas EIK kohtukoda nelja poolt ja kolme vastuhäälega, et konventsiooni artiklit 10 on rikutud. Koda leidis, et riiklikud asutused ei olnud esitanud asjakohaseid ja piisavaid põhjendusi, et õigustada väidetavat sekkumist kaebaja sõnavabaduse õigusesse.

24. juunil 2024 suunati asi valitsuse taotlusel suurkojale.

---

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd ja Eestiga seotud lahendid.

Suurkoja seisukohad

Artikkel 10

Suurkoda leidis, et siseriiklikud kohtud ei olnud piisavalt arvestanud mitmete oluliste teguritega, eelkõige seoses kaebaja avalduste laiema kontekstiga, tema osalemisega avalikku huvi pakkuvates debattides, küsimusega, kas väljendatud väärtushinnangud olid piisavalt faktiliselt põhjendatud, ja sanktsiooni potentsiaalselt jahutava mõjuga.

Suurkoda järeldas, et ei olnud piisavalt tõendatud rünnakut kohtuniku ameti vääriskuse ja au vastu. Oma otsustes ei olnud siseriiklikud kohtud andnud kaebaja sõnavabadusele kaalu ja tähtsust, mis sellisele vabadusele kohtupraktika valguses omistati, isegi kui kasutati suhtlusvahendit (nimelt avalikult ligipääsetavat Facebooki kontot), mis oleks võinud tekitada õigustatud küsimusi kohtunike vaashoituskohustuse järgimise kohta. Seetõttu ei olnud Rumeenia kohtud esitanud asjakohaseid ja piisavaid põhjendusi, et õigustada väidetavat sekkumist kaebaja sõnavabaduse õigusesse.

Suurkoda leidis, et on toiminud artikkel 10 rikkumine.

Artikkel 8

Suurkoda leidis, et sanktsiooni alused ei olnud seotud kaebaja eraeluga ning et sellel ei olnud tõsiseid negatiivseid tagajärgi tema lähiringile, tema võimele luua ja arendada suhteid teistega ega tema mainele. Seetõttu leidis kohus, et konventsiooni artikkel 8 ei ole käesoleval juhul kohaldatav ja kuulutas kaebuse selle osa alusel ühehäälselt vastuvõetamatuks.

Artikkel 41

Kohus võttis arvesse kaebaja seisukohta, et tema arvates oleks rikkumise tuvastamine piisav õiglane hüvitis. Seetõttu ei määranud kohus talle rikkumise tuvastamisega seotud varalise ja mittevaralise kahju hüvitist.

Sellegipoolest otsustas kohus, et Rumeenia peab kaebajale maksma 5232 eurot kulude ja kulutuste katteks.

Lahendile on lisatud eriarvamused.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

16. detsember 2025

Lahend nr 42758/23 – õigus era- ja perekonnaelu austamisele

Z jt vs. Soome

Artikkel 8-1

Asjaolud

Asjas on kaebajad isa ja tema kaks last (sündinud vastavalt 2011. ja 2013. aastal). Nad kõik elasid varem Venemaal. 2022. aastal tõi isa oma lapsed ilma ema nõusolekuta Soome. Pärast Soome saabumist taotles ta varjupaika nii enda kui ka laste nimel.

Laste ema algatas laste tagasitoomise menetluse Haagi Rahvusvahelise lapseröövi suhtes tsiviilõiguse kohaldamise konventsiooni („Haagi konventsioon“) alusel. 2023. aasta septembris tegi Ülemkohus otsuse, mille kohaselt tuleb mõlemad lapsed Venemaale tagasi saata.

2023. aasta oktoobris jättis Soome ülemkohus esimese kaebaja taotluse selle otsuse erakorraliseks tühistamiseks rahuldamata põhjusel, et lõpliku otsuse tühistamise künnist ei olnud ületatud.

2023. aasta detsembris andis Immigratsiooniteenistus esimesele kaebajale varjupaiga, kuna oli alust arvata, et teda kiusatakse Venemaal tema poliitiliste vaadete pärast taga. Lastele anti varjupaik automaatselt, kuna nad olid varjupaiga saanud isa alaealised lapsed.

2024. aasta jaanuaris jättis Ülemkohus rahuldamata esimese kaebaja teise erakorralise taotluse, milles taotleti 2023. aasta septembris tehtud otsuse tühistamist.

EIK-sse pöördudes tuginesid kaebajad artiklile 8 ning leidsid, et Ülemkohtu otsus mõlema lapse Venemaale tagasisaatmise kohta rikub nende õigust perekonnaelu austamisele.

EIK seisukohad

Artikkel 8

EIK märkis, et Ülemkohtu otsus, mis kohustas lapsed Venemaale tagasi viima, oli sekkumine kaebajate õigusesse perekonnaelu austamisele. See sekkumine oli seaduslik ja selle eesmärk oli kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi, nimelt laste ja nende ema õigusi. Küsimuse osas, kas see oli „demokraatlikus ühiskonnas vajalik“, leidis EIK, et otsustav küsimus oli see, kas kahe lapse ja nende vanemate huvide vahel oli saavutatud õiglane tasakaal riikidele sellistes küsimustes antud kaalutusõiguse piires, võttes siiski arvesse, et laste parimad huvid peavad olema esikohal. Käesoleval juhul olid siseriiklikud kohtud järginud EIÕK artiklis 8 sätestatud menetlusnõudeid, kui nad võtsid tegelikult arvesse tegureid, mis võivad Haagi konventsiooni kohaldamisel moodustada erandi laste viivitamatust tagasitoomisest, ning et Ülemkohus oli esitanud asjakohased ja piisavad põhjendused, mis õigustasid sekkumist artikli 8 lõike 2 tähenduses.

Esiteks leidis Ülemkohus, et puudub tõsine oht, et laste Venemaale tagasipöördumine tekitaks neile psühholoogilist kahju või asetaks nad muul viisil talumatusse olukorda. Kõigile kolmele kaebajale hiljem Soomes varjupaiga andmine ei seadnud seda riskihinnangut kahtluse alla, sest laste varjupaigastaatus tuletati nende isale antud staatusest, mitte ei põhinenud see lastele endile Venemaale naasmise korral tekkiva kahju ohul. Lastele varjupaiga andmine iseenesest ei vabasta riiki Haagi konventsioonist tulenevatest kohustustest.

Teiseks jõudis Ülemkohus järeldusele, et vanem laps, erinevalt nooremast, oli jõudnud sellisesse ikka ja küpsusastmesse, kus oli kohane tema seisukohti arvesse võtta. Vaatamata lapse tagasisaatmise vastuväidetele, leidis Ülemkohus pärast mitmete tegurite uurimist, et tema tagasisaatmine Venemaale oleks tema parimates huvides.

Lõpuks, kuigi Ülemkohus oli tunnistanud, et laste tagasisaatmine raskendaks nende ja esimese kaebaja kontakti säilitamist, leidis ta, et laste parimates huvides on nende Venemaale naasmine. Antud asjaoludel olid laste huvid isa omadest tähtsamad.

Seega ja võttes arvesse riigi laia kaalutusõigust, ei leidnud kohus põhjust nende järeldustega vastuollu minna ega Ülemkohtu seisukohta omaga asendada.

EIK ei tuvastanud artikkel 8 rikkumist.

Lahendile on lisatud eriarvamus.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)